

1. juli 2025

Justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen

Statssekretær Gunn Karin Gjul

Felles krav til norske myndigheter når det gjelder tidsavgrensede visum til menneskerettighetsforsvarere

Den 26. juni 2024 utga EU-kommisjonen en [oppdatering](#) av EUs Visa Code Handbook som gir praktisk veiledning for gjennomføringen av EUs Visa Code i Schengen området, som naturlig nok inkluderer Norge.

Disse endringene skisserer nye og mer fleksible prosedyrer for å bedre imøtekomme de spesifikke behovene og risikoene som menneskerettighetsforsvarere står overfor når de skal søke tidsavgrensede Schengen-visum, med mål om at man lettere skal kunne legge til rette for at de får slike tidsavgrensede Schengen-visum.

Organisasjonene våre er norske sivilsamfunns- og menneskerettighetsorganisasjoner som jobber tett med menneskerettighetsforsvarere fra ulike deler av verden. Mange av oss mottar ståtlig støtte med klare mål og forventninger om at vi skal legge til rette for tidsavgrensede opphold, deltagelse på arrangementer og i nettverk, for menneskerettighetsforsvarere. Samtidig opplever vi stadig, og i økende grad, utfordringer fra UDI med å sikre visum for de samme menneskerettighetsforsvarerne.

Dette fremhever behovet for å sikre bedre samsvar mellom Norges utenrikspolitikk – som uttrykker støtte til menneskerettighetsforsvarere og der Utenriksdepartementet og Norad ofte gir støtte til programmer som inkluderer kortere opphold i Norge – og den faktiske, norske visumpraksis som ofte hindrer at de samme menneskene får visum til nettopp slike opphold.

I møter med flere av våre organisasjoner gjennom det året som har gått siden oppdateringen kom, har Justis- og beredskapsdepartementet sendt positive signaler om at denne oppdateringen av EUs Visa Code Handbook skal tydelig iverksettes i Norge, slik Norge er forpliktet til som Schengen-land. Siden vi ikke har sett at dette faktisk har skjedd, ønsker vi å be om en oppdatering fra departementet på status for implementeringen ett år etter.

Vi etterlyser at:

1. Norske myndigheter må sikre implementeringen av den oppdaterte EUs Visa Code Handbook, både internt i UDI og blant konsulært ansatte ved norske ambassader. Håndboken presiserer at man skal utvise fleksibilitet på områder som visumgebyrer, frister for søknadsinnlevering eller krav om omfattende dokumentasjon – for eksempel bevis på eiendom, inntekt eller ekteskap – ettersom dette ikke er relevant

i mange autoritære land og kan oppleves diskriminerende (f.eks. i hht enslige og LGBTQ+ aktivister).

2. Menneskerettighetsforsvarere bør kunne levere visumsøknader direkte til norske ambassader ved behov for dette. På grunn av sikkerhetsrisiko og overvåking oppleves ikke søknadsprosessen gjennom VFS alltid som trygg. Det må også være mulig for menneskerettighetsforsvarere å søke om visum fra tredjeland.
3. Det er nedfelt i EU Visa Code Handbook at menneskerettighetsforsvarere kan gis såkalt «bona fide»-status som forenkler visumprosessen deres ved å redusere dokumentasjonskravene basert på anbefalinger («designation») fra pålitelige inviterende organisasjoner. Som norskfinansierte sivilsamfunnsorganisasjoner med relevant kunnskap, erfaring og ekspertise – og med tett samarbeid med menneskerettighetsforkjempere i ulike kontekster – står vi klare til å bidra med referanser og vurderinger. Til sammen dekker våre nettverk store deler av verden og inkluderer ulike typer menneskerettighetsforsvarere, som kunstnere, fagforeningsrepresentanter, journalister, advokater, miljøforkjempere, LHBTQ+-aktivister, akademikere og studentaktivister. Disse gruppene står ofte i frontlinjen i forsvar av grunnleggende rettigheter og utsettes for lignende risiko og represalier og andre utsatte grupper.

1. Liv Tørres, Leder, Internasjonal avdeling, LO
2. John Peder Egenæs, Generalsekretær, Amnesty International Norge
3. Maria Dahle, Daglig leder, Human Rights House Foundation
4. Jostein Hole Kobbeltvedt, Daglig leder, Raftostiftelsen
5. Selma Bratberg, Leder, SAIH (Studentenes og akademikernes internasjonale hjelpefond)
6. Helge Lunde, Executive Director, ICORN (International Cities of Refuge Network)
7. Gunnar Ekeløve-Slydal, Assisterende Generalsekretær, Den norske Helsingforskomité
8. Jørgen Watne Frydnes, generalsekretær, Norsk PEN
9. Tiril Ellingsen Thue, Program Rådgiver, Safemuse - Safe Havens for Artists
10. Ingeborg Moa, Daglig leder, Menneskerettighetsfondet

Relevante ressurser:

- Protect Defenders.eu Guidance note on EU Visa Handbook: <https://protectdefenders.eu/wp-content/uploads/2020/07/CSOs-PROTECTDEFENDERS.EU-GUIDANCE-NOTE-EU-VISA-HANDBOOK-2024.pdf>
- UN Special Rapporteur for HRDs Position Paper on Visa for HRDs: <https://srdefenders.org/resource/position-paper-concerning-eu-visas-as-a-protection-tool-for-human-rights-defenders/>
- Updates summarizing the changes to the visa code handbook as they concern HRDs: <https://srdefenders.org/resource/updates-to-the-eu-visa-code-handbook-encouraging-news-for-human-rights-defenders/>
- An overview of good practices in the EUFRA report on the issue, this is the section: <https://fra.europa.eu/fr/publication/2023/human-rights-defenders?page=6&pid=3ae41aae-a808-4d22-9077-cd00a0f798e7#read-online>
- Norges innsats for menneskerettighetsforkjempere: Veiledning for utenriksdepartementet og utenriksstasjonen [veiledningmrforkjnorskfin.pdf](#)